

TOZBEY OTELİ VE UKRAYNA'LILARIN DRAMİ

Laleli'de bulunan Tozbey otelinde meydana gelen yangından sonra 18 Ukrayna vatandaşının ölümü ve 42 kişinin yaralanması, Türkiye'de topluma açık yapıların yangın güvenlik önlemlerinin eksikliğini ve İtfaiye Teşkilatını birkaç gün de olsa gündeme getirdi. Gerçi, kamuoyunda ölüm sebepleri olarak önlem eksikliğinin olduğu söylenmedi. Turistlerin mal hırsından dolayı önce eşyalarını topladıkları ve giyinirken zaman kaybettikleri için yandıkları belirtildi. Oteldeki yangın güvenlik sistemlerinin eksikliği üzerinde fazla durulmadı. Ölümlü yangınlarda ilk tepki hep aynıdır. Ya itfaiye geç geldi denir, ya ölenlerin kusurlu olduğu ya da sabotaj olduğu söylenir. Kişiler ölmüştür, çünkü yanlış kapıya koşmuşlardır, veya odada elbiselerini giymek için zaman kaybetmişlerdir veya sarhoşturlar. Her zaman yapay bir neden bulunur.

Her büyük yangında olduğu gibi yetkililer medyada boy göstererek demeçler verdiler, gerekli incelemelerin yapılacağını ve gerekli önlemlerin hemen alınacağını söylediler. Her yangında böyle olur ancak, birkaç gün sonra unutulur. "Gerekli inceleme" nedir, "gerekli önlem" nedir kimse bilmez. Bilirkişi raporları yazılır, tanıklar dinlenir, ve sonunda, suçlular ve kusurlular bulunur. Suçlu sigara veya elektrik kontağı, kusurlu ise bekçi veya kapıcıdır. Olay bitmiştir. Bu hep böyle olur. Bazen söylediklerimi yalanlarcasına çağdaş sistemlerin olmadığını söyleyen ve yazanlar çıksa da konunun özüne hiç inilmez

Hiç otel yangınına rastladınız mı? Yangın sırasında mantıklı hareket etmek kolay değildir. Bir anda her şeyin bittiğini sanırsınız. Anons yapılmamışsa,

uyarı yoksa duman kokusuyla uyanırsınız. Ne yapacağınızı bilemezsiniz. Düşünmek yerine bilinçaltınızın emirlerine uyarırsınız. Herkes farklı davranır. Koşanlara, bağıranlara, ağlayanlara rastlayabilirsiniz. Büyük bir panik yaşanır. İşte önlem dediğimiz zaman, tüm bu olumsuzlukları ortadan kaldırabilecek ve insanların hatalı hareketlerine fırsat vermeyecek sistem ve işletimi kastederiz. Bir hortum dolabı yapıldığı ve bir söndürme tüpü konulduğu zaman önlem alındığı söylenemez. Bir oteldeki yangında ölen kişiler, eşyalarını almak için zaman da kaybetse, sarhoş da olsalar, dumandan boğuldukları zaman kusurlu sayılmazlar. Kusurlu olan dumanın oluşumunun engellenmemesidir.

Otel yangınları, genellikle çok sayıda ölüm olur ve uluslararası yankı uyandırır. Ülkenin turizm gelirini de etkiler. Nitekim, geçen yıllarda İspanya'da turist sayısının azalmasında otel yangınlarının önemli rolü olduğu bilinmektedir. Otellerde kalan kişiler yabancıdır. Başka ülkeden gelmeseler bile, çoğunlukla başka şehirden gelmişlerdir. Dolayısıyla binanın özelliklerini bilemezler. Genellikle yorgun olurlar. Uzaktan gelmişlerdir veya yoğun bir günün gecesini yaşamaktadırlar. Hasta olabilirler, yaşlı olabilirler, çocuk olabilir. Konuşulan dili anlamamaları ve farklı kültürde yetişmiş olmaları da mümkündür. Hatta, otellerde kalan kişilerin ruhsal bozukluklarının olması ve kasıtlı olay çıkarabilecek kişilerin bulunması da mümkündür. Tüm bu hususlar gözönüne alındığında otellerde önlemlerin çok farklı olması gerektiği açıktır.

Yetkililer, gerekli incelemelerin yapılacağını ve gerekli önlemlerin hemen alınacağını söylediler. Her yangında böyle olur ancak, birkaç gün sonra unutulur. Gerekli inceleme nedir, gerekli önlem nedir kimse bilmez. Bilirkişi raporları yazılır, tanıklar dinlenir, ve sonunda, suçlular ve kusurlular bulunur. Suçlu sigara veya elektrik kontağı, kusurlu ise bekçi veya kapıcıdır.

Otellerdeki yangınlar daha çok, müşterilerin yatağa sigara düşürmesi, küllükte yanar sigara bırakılması, otel personelinin dikkatsizliği, tedbirsizliği, mutfak ve ısıtma sistemi ile havalandırma sistemlerindeki arızalar, bakım çalışmaları sırasındaki hatalar, elektrik arızaları veya sabotaj nedeniyle çıkmaktadır. Yüzlerce yangında binlerce insanın ölümüne yol açan otel yangınlarının çoğunluğu basit bir önlemin alınmaması veya küçük bir tedbirsizlik yüzünden olmaktadır.

Her yıl dünya üzerinde yaklaşık 5000 civarında otel yangını olmaktadır. Son onbeş yıla bakıldığında istatistikler çarpıcıdır: Amsterdam'da 33 kişi (1977), Saragossa'da 76 kişi (1977), Viyana'da 25 kişi (1979), Las Vegas'ta 165 kişi

(1982), San Paola’da 60 kişi (1989) ve Kahire’de 16 kişi (1990) otel yangınlarında yanarak ölmüştür.

İstanbul’da da durum daha az vahim değil; 1983 yılında Laleli’deki Washington oteli yangınında 34 kişi ölmüş, 58 kişi yaralanmıştı. 1 Kasım.1996’da Laleli’deki Tozbey oteli yangınında ise, hala herhalde hepimizin hafızasında tazedir, 18 kişi öldü ve 41 kişi yaralandı.

Otel yangınlarında hasarın ve ölüm sayısının büyük olmasının sebebi, yeterli yangın önlemlerinin olmaması ve otel personelinin önceden eğitilmemesidir. Bazen basit bir önlem büyük bir facianın oluşumunu engeller, fakat hiçbir zaman basit önlemin faciayı önlediğini anlayamayız. Sadece olmadığı zaman eksikliğini farkedebiliriz.

Tozbey otelinde meydana gelen yangında çok sayıda kişinin ölmesinin nedeni dumanın üst katlara yayılmış olmasıdır. Giriş katında oluşan duman merdiven boşluğundan bütün katlara yayılmış, yangın merdiveninin, acil aydınlatmanın ve uygun yönlendirmenin olmamasından otelde kalanlar ne yapacaklarını bilememişlerdir.

Yangın ilk başladığı zaman müşteriler hemen uyarılsaydı, katlara anons yapılarak hemen dışarı çıkmaları söyleneşeydi veya alarm sistemi olsaydı ölüm sayısı bu kadar olmazdı. Sprinkler sistemi olsaydı yangın daha başlangıçta söndürülürdü.

Yangın ilk başladığı zaman müşteriler hemen uyarılsaydı, katlara anons yapılarak hemen dışarı çıkmaları söyleneşeydi veya alarm sistemi olsaydı ölüm sayısı bu kadar olmazdı. Sprinkler sistemi olsaydı yangın daha başlangıçta söndürülürdü.

Otellerde yangın sayısının azaltılması ve yangına neden olacak faktörlerin ortadan kaldırılması için, yangın çıkarabilecek cihazların bakımlı olması, personelin eğitilmesi, yangının erken haber alınması için sürekli kontrol edilmesi ve otomatik algılama sistemleri ile uyarı sistemleri bulunmalıdır.

Yangının yayılımını önlemek için yangına dirençli malzemeler kullanılmalı, şaftlar yalıtılmalı, duman tahliye sistemleri yapılmalıdır. Müşterilerin kolay tahliyesi için kaçış yolları ve yangın merdivenleri uygun olmalı, işaretlenmeli, aydınlatılmalı ve sürekli açık tutulmalıdır. Bir yangın durumundan bütün personel ne yapacağını önceden iyi bilmelidir.

Tam ve doğru olarak seçilmiş yangın söndürme sistemlerinin yanında, otellerde görevli tüm personelin yangına karşı bilinçlendirilmesi büyük önem ta-

şır. Gelişmiş ülkelerde müşterilerin de katıldığı periyodik tatbikatlar yapılmakta ve böylece personel sürekli eğitimden geçirilmektedir. Bütün personelin bir yangın anında davranış biçimlerine ilişkin bilgi sahibi olmaları ve yangın ihbarıyla birlikte alarma geçmeleri ve mevcut söndürme tertibatını kullanmasını bilmeleri gereklidir. Bunun için sürekli eğitimler ve tatbikatlar yapılmalıdır.